

CENTAR ZA KULTURU
GRADSKI MUZEJ CAZMA

Edukativna muzejska akcija (EMA) 2026. KORIJENI

Korjenovanje Mora.

Korjenovanje fantastične pripovijesti

Dure Sudete Mor

Cazma, 2026.

Centar za kulturu
Gradski muzej Čazma

EDUKATIVNA MUZEJSKA AKCIJA 2026.

KORIJENI

Korjenovanje Mora.

(*Korjenovanje fantastične pripovijesti Đure Sudete Mor*)

Autori:

Učenici Srednje škole Čazma (mentori Suzana Pušić i Nikola Koletić)

Učenici Osnovne škole Čazma, 4. razreda Područne škole Gornji Draganac (učitelj Vojislav Klinac)

Znak akcije: Nikola Koletić

Voditeljica akcije, fotograf:

Jadranka Kruljac Sever, kustosica Gradskog muzeja Čazma

Primjerci: jedan original i digitalizirani original

Čazma, 18.4.-18.5.2026.

Đuro Sudeta: Mor

Prijevjetku "Mor" je Đuro Sudeta napisao prije svoje smrti, a objavljena je 1930. godine. Ova prijevjet je napisana nasizled jednostavnim kratkim opisima, ali slojvitim značenjem uz mnogobrojne kratke dijaloge, nelinearnom radnjom ispričanom u prvom i trećem licu te upotrebom stilskih figura među kojima se naročito ističe onomatopeja.

Spustila se noć vrh šume. Šumore krošnje u ponjavama oblaka i sjena, sve prokisle i mokre od kiše i vlage. Potoci se ruše u daljinama i teku bučno u Pločnicu. Krupne kapi kiše klize kladama, klokoću kolosijecima i krševima. Zaspale su ptice i cvijeće. Selo spava, blago i psi i životinje. Sve spava. Samo s južnog brda vlastelinovih šuma fijuče vjetar, i ševar i šikara puca. Netko ide. Šulja se, provlači, dašće. Njegovo je lice u pomrčini, samo mu se oči crvene kao žeravke. Kad stane vjetar i on stane, načuli ušesa i sluša, pa se lagano, lagano spusti i pritaji u brlogu, kao da ga nema.

Budi se bolesna ručica u brlogu – proteže se i njuši.

- Čovjek!

- Negdje je u blizini čovjek!

Vučići poizdizali male vlažne njuške.

- Čovjek?

- Tako miriše čovjek!

Stišću se oko majke i šute. Tajac prolazi brlogom.

Negdje se u blizini miče mahovina, nešto tapne, zaškrine nešto kao prsa, kao mijehovi, pa se opet smiri.

- On je jak!

- Na čitavom svijetu on je najjači!

Vučići okreću glave prema majci i zapanjeno je slušaju.

- Jednim bi nas udarcem sve oborio...

- Samo ljubav je jača od njega.

- Ljubav?

- A što je to ljubav?

Vučica ćuti kako joj se ježi koža i udara bilo. Zubalo joj uhratio grč i ne može da ga otvori.

- Ne mogu vam to reći.

- Juče me je metnuo na svoja prsa i sunčao se sa mnom – i ja ga se nisam ništa bojao.

Zar je on samo po noći strašan?

- Zašto se mi njega bojimo? On hodi kao i mi, hrani se kao i mi, a kažeš nam da nije kao mi i ostale životinje.

- Zašto se on zove čovjek?

Noć se njiše i diše i prokapljiva i tužna kao suza s neba šapuće nešto tajanstveno i žalosno.

I stara ručica zaboravlja odgovoriti, pruža prednje noge i polaže na njih glavu i sluša.

Sluša što pripovijeda noć.

Lorena Franješ, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Radiya pripovijetke „Kor“
podijeljena je u četiri poglavlja:
„Grama jorgovana“, „Priča“,
„Očajne slutnje“ i „Finale“.

Glavni lik je izrazito lijevi
mladić Kor koji je trebao biti
lijječnik, ali je njegova prirođe-
nost primodi nadjačala te se
vrada živjeti i raditi na
vlastelinske imanje na kojem
je njegov otac upravitelj. Kor
je i mladić nadnaravne
snage i sposobnosti. Njegov
otac od roditelja nina pretho-
stavlja da je on vukodlak.

Lutam po neprohodima, spotičem se o klade. Mirisi igraju ovršjem drveća, a ja nutrinom svoje vlastite spoznaje. Moja su prsa rutava, zamršena, divlja; moje su oči sive, modre, plave; one su prozirne kao maslačak kad dođe jesen; kao zimzelen kad dođe proljeće; one su kao šuma u kojoj živim. Ona je bila juče na ovom mjestu. Na ovim je kupinacima ubirala plodove, a oni su mislili da su im njene oči sestre. Arno to nije pojmiio. Nije shvaćao. Njemu to nije potrebno! Njemu nije potrebno da išta pojmi, da išta shvaća, jer mu to ne treba. On i bez toga ima sve, a od svega bira što hoće i kako hoće!...
- Pa, istina, zgodan klipan! Zgodan, ali i glup kao šuma u kojoj živi!
(Mor, str. 15)

Ivan Šegović, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Erin Golac, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Mor, njegov sin, radi nekoliko koraka od njega. Crna mu se kosa razastire kao strast, a grudi škripe kod svakog pomicanja. Brekte mu žile – i mišice se nadižu kao živo sječeno grožđe. Nitko ne bi rekao da mu je stari upravitelj otac, i da je nekad htio da uči medicinu. Njegove su crte grube, tučane, ni jedan pokret ne odaje ni sjenku sumnje da je nekad prolazio gradskim ulicama kao gimnazijalčić. (Mor, str. 17)

Vlastelin ima kćer Šu,
lijepu djevojku u koju se Kot
zaljubljuje, a i ona u njega.
No, njihova ljubav je neo-
stvariva jer pripadaju razli-
čitim staležima. Vlastelin
je Šu namjeravao udati za
mladića Arna za kojega Kot
objeća da je prevarant koji
je prokockao svoj imanje i
sada je žemidbom namjeravao
dovesti se novog. Pomaze mu
priyatelj prevarant koji je
namjeravao vlastelinove šume
prodati da se obilato obogati.

Anela Rešček, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Ona se razboljela od tuberkuloze i nesretne ljubavi prema (M) Moru, otac je odveo je u Švicarsku na liječenje, ali ona tamo umire. I Morov otac umire, a Mor nestaje. Od njegovog nestanka u selu i okolici noću se događaju čudni i strašni događaji. Mor koji sada živi kao vukodlak, kažnjava sve koji nanose štetu šumi i vlasničkom imanju u doba velikih greda šuma. Mor zauvijek ostaje tumanati i skrivati se šumama svojega zavičaja.

Erin Golac, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Gjuro / Duro Sudeta

Priповijest *Mor* napisao je Duro Sudeta.

Rođen je 10.4.1903. u mjestu Stara Ploščica kraj Bjelovara, a umro je u Koprivnici 30.4.1927.

Završio je učiteljsku školu u Zagrebu.

Živio je u Virju i radio je kao učitelj. Pisac je obolio od tuberkuloze. Imao je nodu jer se liječio u vrućim lečilištima. Pisao je priповijetke:

Narodni mučenik, Zasjenjeni dani, Kraljevka, a motivi su mu najčešće bili: bol, samota i smrt.

"Mor" (kuga, bolest) simbolizira neizbježnu smrt i uništenje. Bolest nije samo fizička, nego i duhovna, zohvaća cijelo društvo.

Kiša se prolijeva preko krova i krošnja. Tanki, tanani plamečci palucaju u zraku, nešto hoda po sobi, dodiruje stvari, miluje obraze i ruke. Ne vidi se, osjeća se. Zaklupči, smota se, prebaci se amo i tamo i nestane u šumu u pomrčini.

(Mor, str. 18)

Ivan Mikuš, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Zašto se ja uvijek bojim sebe?

Zastanem načas, Šu, i meni se pričini (kako mi se ludo još čini) da idem četvoronoške. Da imam vučju njušku i zube i da ne znam govoriti. Tresem se od neugodna osjećaja, pođem na mjesecinu i zagledam se pažljivo u ruke.

One su moje!

One su ljudske, ko prije.

Tad bih najvolio zapjevati da šuma zaori.

(Mor, str. 26)

Stara Ploščica

Rodno mjesto Dure
Sudeta naziva se Stara
Ploščica. Nalazi se u sjevernoj
Hrvatskoj u Bjelovarsko bilogorskoj
županiji, u općini Ivanstco. Nazivaju
se Česma, Slorac, Staroplošćički potok.
Rodno selo Dure Sudete zvalo se
Položitica. Stara Ploščica smještena
je u prirodnome okruženju s puno zelenila
(zelenima), s livadama, poljima i šumama.
Tu su i manji potoci koji prolaze
kroz okolinu te uljepšavaju krajolik.

Lea Tepeš Milošević, 4. r. PŠ Gornji Draganac

Povijesne prilike pripisuje se Mor

Križevačka i Đurđevačka pukovnija
Vojne Krajine razvojničane 1. kolovoza
1871., a novonastala županija zvala se
županija belovarska. Krajski investicijski
fond (KIF) definiran je Hrvatsko-ugarskom
nagodbom 1868. godine. Nakon razvojničanja
Vojne krajine nastala je totalno bezvlaste
u kojem su najviše stradale župe.
Prema predstavnici županije belovarske od
3. do 5. veljače 1873. trebalo se graditi
komunikacije (popraviti dotrajale ceste, graditi
nove ceste i željezničke pruge), te kopati

kanale za odvodnjavanje i graditi škole.

Nazalost, vrijednost Krajiškog investicijskog fonda nije iskoristena zbog kočnja

Matapa, a obogatili su se pojedinci.

U međuratnom razdoblju iskorištavanje

šuma u čarmanjskom kraju urodilo je

najvećim korupcijskom aferom u Kraljevini

Jugoslaviji što je dovelo do velikog

sudskog procesa 1934. godine.

Gabrijel Kučan, PŠ Gornji Draganac

Dođem kući. Otac već spava. Legnem na krevet i hoću da zaspim. I opet mi dođe taj ludi osjećaj. Osjećam da sam deblo, da imam grane i lišće i da šumorim pod tankim rukama vrućih južnih vjetrova.

- Šu, kako sam ja nesretan!

(Mor, str. 26)

Paula Višćević, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Vlastelin se nenadano pojavio kod kolibice. Mor je spremio sve potrebno za polazak, čekao je još na oca.

Nagledao se u kolibicu i prošao. Odgovorio je na Morov pozdrav i otišao. Vidjelo mu se s lica da je zadovoljan. No Mor je očekivao nešto. Jednu riječ. Ne radi sebe, nego radi oca. Ali je nije dočekao.

Šumarstvo

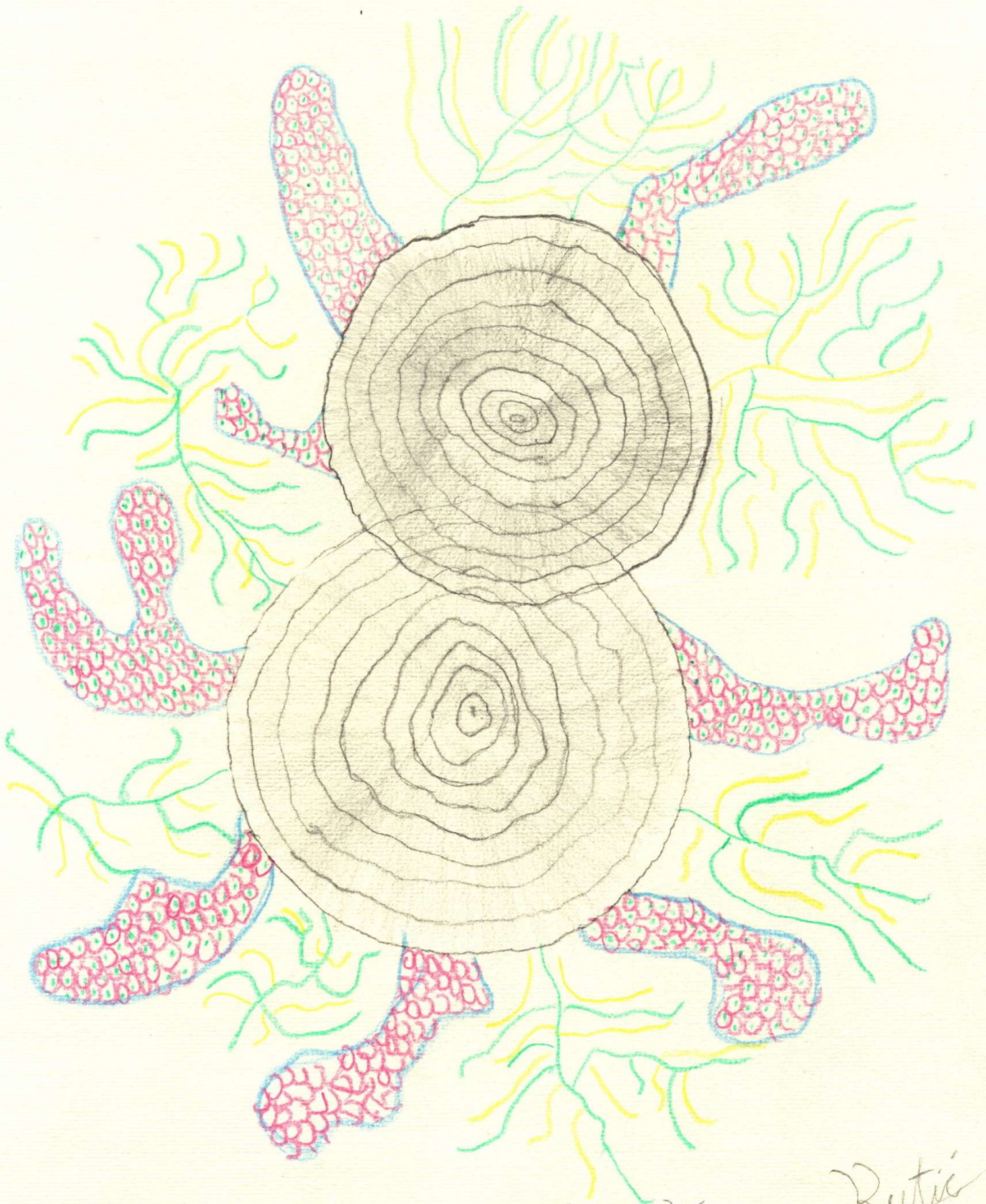
Šume i organizirana briga o njima spominje se od 1874. g. U ispravi zagrebačkog biskupa Ebeharda je naredeno da je šume čuvalo četiri logara. U Vojnoj krajini drvo je poslužilo tako što su mjesta bila zatvorena drvenim preprekama i tako spriječio prolaz neprijatelja cestama i putevima. Na mjestima na rijeci Česmi gdje su Turci mogli prelaziti, zobijala su se

David Crispi

Niko
Gazio,
2026.

Frans Burtic

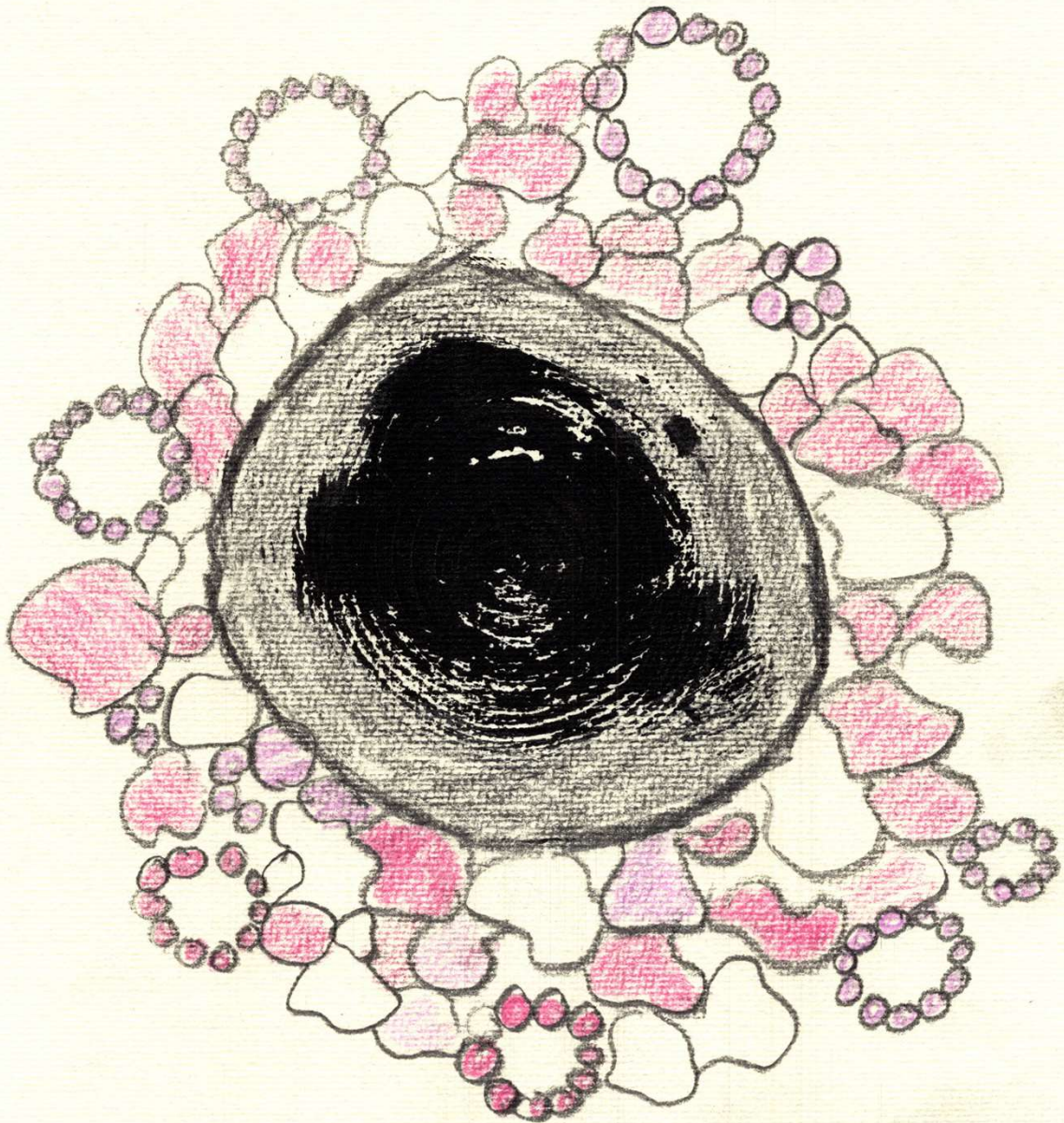
hrastova debla. Zbog depulacije područja (gubitka stanovništva) čarmanstvo je područje obraslo šikarama i šumama. Marija Tererija donosi šumarske redovnike u cilju zaštite šuma. Šumari su trebali obavljati svoju službu pokorno, vjerno i pošteno. (Krajni) (Krajišnici su imali pravo dobivati besplatno drvo za vlastite potrebe, dozvoljena im je paša i živenje. Krajišnici su imali obvezu obnavljati šume, pošumljavati žirom, presadivati

2026.

Josip Čolaković *Čolaković*

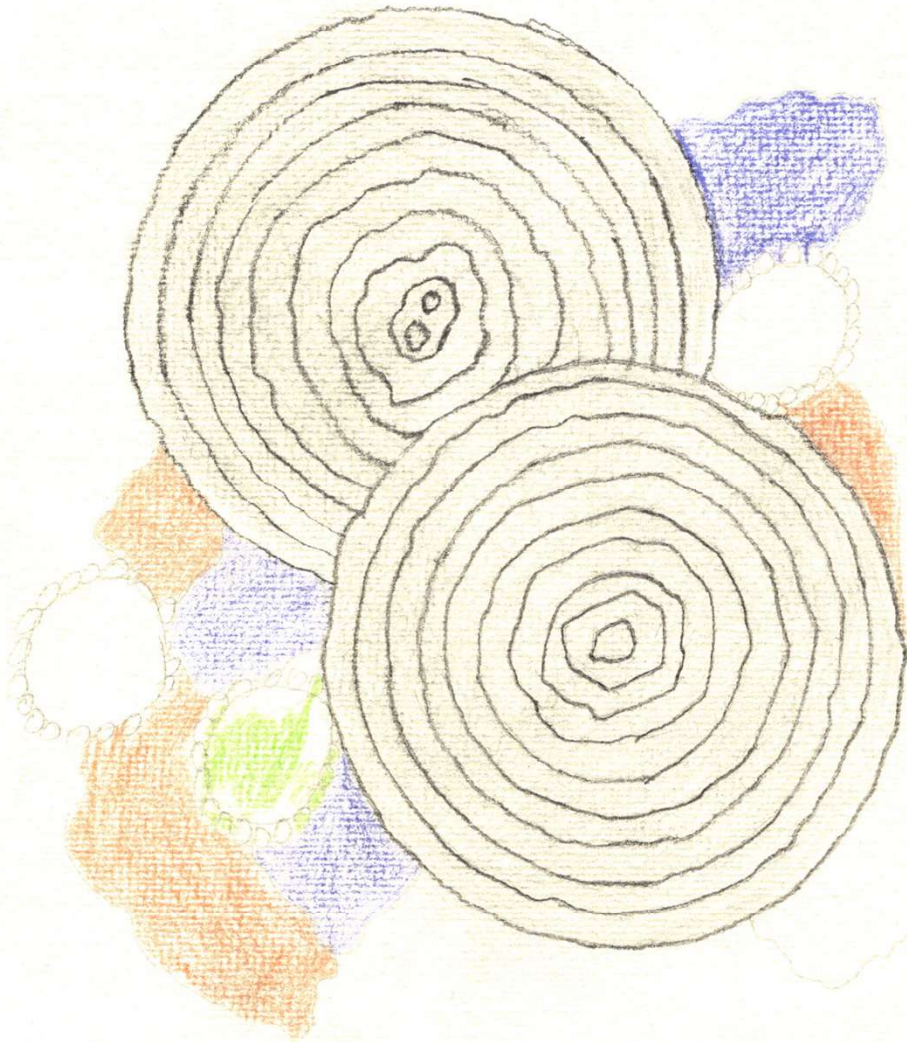

Suzana 2026.

mladice i saditi vrbove
grame. Vlasništvo šume prvi
se put definira 1852. Zakonom
o šumama koji je donio
Franjo Josip I. Na području
današnjeg grada Čazme
44% prostora prekriveno je
šumama, a prevladavaju hrast
kružjak i ličnjak te obični
grab. Dub kojeg spominje
Đuro Sudeta u svojoj
priporijetci Mor je hrast.

O. ...

2026.

Michael Jordan

Ali nitko ne odgovara. Drvo se giba, čuje se kako korijen prelazi preko korijena i duhovi mrtvih lugara šušte u krošnjama.

I Mor se zabrinjuje, ogleda se i nešto traži. Pričinja mu se da je nešto drugo - da nije Mor. Mor - to je san, a on je biće iza drveta... Tresu mu se grudi i oči izgaraju od zaprepaštenja...

On nema ruke kao čorjek, njegove su ruke šape. Krvave vučje šape. On nije Mor. Mor je san, a on je tuga iza drveta.

Anela Rešček, 4.r. PŠ Gornji Draganac

Mitološko korjenovanje priповijetke

MOR

Ime Juraj na grčkom znači zemljodjelac, ratar. Sveti Juraj je omogućio lakši prijelaz iz starog vjerovanja na kršćanstvo. U staroslavenskoj mitologiji Jarilo je personifikacija proljeća, bog proljetne vegetacije i plodnosti. U proljeće se vraća u stvarni svijet u liku konja ili kentaura. Morana u staroslovenskoj mitologiji je božica zime, osvete i smrti. Svadba između Jarila i Morane zbiva se na ljetnu ravnodnevnicu Ivanje. Jarilo je u kršćanstvu zamijenjen svetim Jurjem. Vučji pastir u moslavačkim predajama je sveti Juraj. Herodot je slavenska plemena smatrao čarobnjacima

i spomenuo je njihovu preobrazbu u vukove pa ponovno
u ljudska oblija. Vukodlaci / vampiri su mrtvaci
koji noću ustaju iz groba, plaše ljude, dave ih i sisu im
kru.

***U njemu živi brdo i vjetar iza njega, šum nabujale
Pločnice i jauk gladnih vukova kad snjegovi viju sa
sjevernih proplanaka. (Mor, str. 17)***

Ivan M., 4. r. PŠ Gornji Draganac

Prilozi

Muzejsko – pedagoške aktivnosti u okviru Edukativne muzejske akcije (EMA) 2026.

Radionice: Po dva školska sata radionica, 4 radionice, ukupno 8 sati

Mjesto održavanja radionica: Srednja škola Čazma, Centar za kulturu, Gradski muzej Čazma, Osnovna škola Čazma, PRO Gornji Draganac

Ciljana skupina: Učenici 3. razreda Srednje škole Čazma, smjer prometni tehničar; učenici 3. i 4. razreda Osnovne škole Čazma, Područne škole Gornji Draganac.

Ciljevi radionice: učenje o kulturnoj i prirodnoj baštini svoga kraja te o ekologiji; razvijanje suradničkih odnosa i empatiju u zajedničkim aktivnostima kao i umjetničkog izražavanja crtanjem mikroskopske stvarnosti i prepričane pripovijetke (slušanje, motorika, strpljivost); aktualizirati muzejske programe (npr. izložbe *Sv. Juraj, O šumi, od šume, Kotar Čazma* i dr.); obnavljanje stečene vještine krasopisa.

Rezultat: zajednički uradak koji se izlaže u zgradi Trg Čazmanskog kaptola 13, Kutak za kulturni trenutak te u digitalnom obliku na središnjem mjestu prikupljanja radova na nivou Hrvatske u Muzejima Ivana Meštrovića - Galeriji Meštrović u Splitu.

Pripreme radionica: Izvođenje radionica temelji se na pripremama koje se sastoje od sljedećeg:

- učenici 3. razreda Srednje škole čitaju ponovo pripovijetku „Mor“ književnika Đure Sudete te s nastavnicom hrvatskog jezika analiziraju književne značajke teksta
- Voditeljica EMA priprema zadatke u obliku: 1. kraćih motivacijskih tekstova u kojima učenici čitanjem i razgovorom dolaze do odgovora koji su zadaci u radnim listovima; 2. radni listovi sadržavaju pitanja po temama obrađenima u motivacijskim tekstovima (dijelovi stručnih tekstova kustosica muzeja Jadranke Kruljac Sever i Marine Junger Sokolović): „Gjuro/Đuro Sudeta“, „Stara Ploščica“, „Povijesne prilike pripovijetke „Mor“, „Šumarstvo“ i „Mitološko korjenovanje pripovijetke „Mor““;
- voditeljica priprema materijal za izvođenje radionica te dogovara s mentorima i vanjskim suradnicima vrijeme i mjesto održavanja radionica

I. radionica: 21.4.2026. Učenici Srednje škole Čazma pripremaju kratke tekstove temeljene na čitanju pripovijetke Đure Sudete Mor. Dobivaju i motivacijske tekstove na teme biografije Đure Sudete, sela Stara Ploščica, o šumama i šumarstvu na prostoru Grada Čazme/Moslavine, o povijesnom kontekstu pripovijesti *Mor* te o mitološkom kontekstu pripovijesti koju priprema voditeljica akcije. Kroz radionice učenici obnavljaju ili stječu znanja o jeziku, zavičaju, o običajima, staroslavenskoj mitologiji, vrijednosti resursa šuma, poštivanju društvenih i prirodnih zakona. Drugim riječima, uče o korijenima humanosti i promociji vlastitog zavičaja kroz umjetničke sadržaje i osobe te o ekologiji.

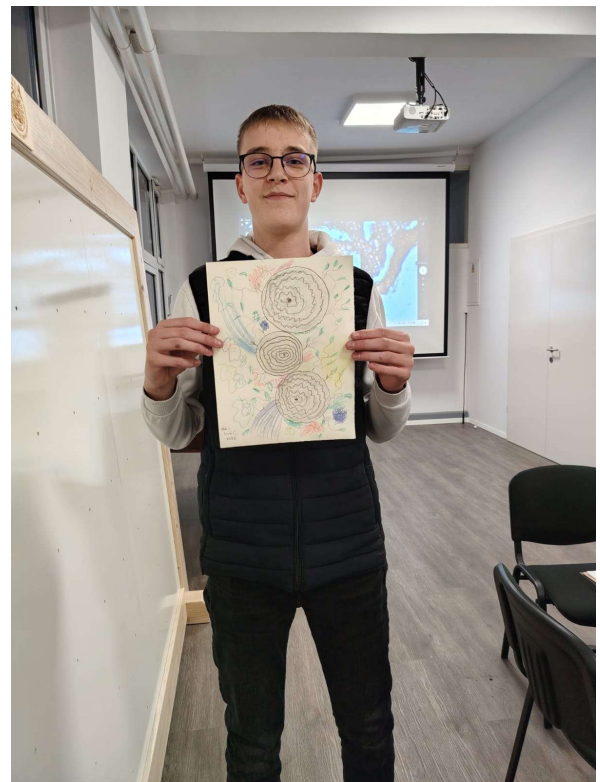
III. radionica: 6.5.2026.

Učenici 3. razreda Srednje škole Čazma u radionici krasopisa prepisuju svoje tekstove koje su kroz I. radionicu pripremali analizirajući književno djelo, biografiju Đure Sudete, selo Stara Ploščica, o šumama i šumarstvu na prostoru Grada Čazme/Moslavine, o povijesnom kontekstu i te mitološkim temeljima pripovijesti *Mor*. Pisanje krasopisom nastavak je prošlogodišnjeg stjecanja vještine kroz radionicu EMA 2025.

Učenici Srednje škole Čazma na radionici pisanja s mentoricom Suzanom Pušić, prof.

II. radionica: 30.4.2026. Učenici srednje škole Čazma crtaju olovkom i drvenom bojicom te akrilikom mikroskopske strukture biljnog tijela – stanice i tkiva nekih biljaka koje se spominju u pripovijetci *Mor*, a koje se pod svjetlom mikroskopa pretvaraju u apstraktne kompozicije boja, oblika i (ne)simetrije živog organizma. Crtaju presjek olovkom/drvenim bojicom strukturu stabla bagrema pod vodstvom Nikole Koletića, mag. oecol. et prot. nat. Ono što u znanstvenom kontekstu predstavlja anatomsku analizu, u umjetničkom postaje vizija prirodne arhitekture. U učenika se potiče razumijevanje biljke kao živog organizma i njene strukture te se usmjeravaju strpljivosti i točnosti prikaza stvarnih mikroskopskih struktura koje omogućavaju život na planetu Zemlji.

IV. radionica: 18.4.2026. Učenice Srednje škole Čazma i njihova mentorica Suzana Pušić prepričavaju učenicima 4. razreda Područne škole u Gornjem Dragancu pripovijest *Mor*. Učenci razredne nastave temeljem prepričanog sadržaja pripovijetke *Mor* pastelama/drevnim bojicama crtaju prizore likova i pejzaža.

Dragi čitatelji naše knjige u kojoj smo korjenovali nama zavičajnu, a učenicima osmoga razreda u Republici Hrvatskoj obveznu lektiru, pripovijest književnika Đure Sudete Mor!

Nadamo se da ste i vi uvidjeli važnost pripovijesti Mor za hrvatsku književnost te naše pokušaje da otkrijemo njenu slojevitost i višeznačnost. Željeli smo raditi i glavom i rukama, srcem, maštom, vještinama i znanjem pod vodstvom mentora i voditelja radionica.

Nadamo se da ste uživali u našem uratku i naučili iz njega više o našem zavičaju Moslavini i Gradu Čazmi. Nadamo se da ste kroz razna korjenovanja naučili više o svojim korijenima.

Sretno i lijepo druženje u Splitu 18. svibnja 2026. te sretan nam svima Međunarodni dan muzeja!